

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної діяльності

Магістерська кваліфікаційна робота

на тему: Порівняння основних показників економічного розвитку
Одеської області та міста Одеси

Виконала студентка 2 курсу групи ММО-18з/ф
спеціальність 073 Менеджмент
Бердишева Оксана Іванівна

Керівник старший викладач
Єгоращенко Ірина Валентинівна

Консультант д.е.н., проф.,
Рубель Олег Євгенович

Рецензент ОДЕКУ к.е.н., доцент
Дем'яненко Світлана Георгіївна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“28” жовтня 2019 року _____

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Бердишева Оксана Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Порівняння основних показників економічного розвитку Одеської області та міста Одеси

керівник проекту (роботи) ст.викладач Єгоращенко Ірина Валентинівна,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “18” жовтня 2019 року № 235-С

2. Строк подання студентом роботи 09 грудня 2019 року

3. Вихідні дані до роботи _____

Публічні дані Національного банку України з платіжного балансу, статистичні макроекономічні дані Головного управління статистики в Одеській області та Державної служби статистики України та Державного комітету Держстату України

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Надати загально фізико-географічну, демографічну , економічну характеристику Одеської області з розокремленням на область, місто Одесу, Біляївський район області. Надати характеристику сучасного стану та динаміки населення, основних галузей економіки – сільського господарства, транспорту, будівництва , динаміку їх розвитку та питому вагу в галузевому розрізі. Визначити основні цілі та індикативні показники росту. Показати місце економіки Одеси та Біляївського району в економіці Одеської області на наявних даних . Надати характеристику основним показникам економіки - зовнішньої та внутрішнього товарообміну, інвестиційним процесам, розвитку активності населення та іншим макроекономічним показникам. Надати відповідні висновки .

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
3	Рубель О.Є., д.е.н., проф.	24.11.19	24.11.19

7. Дата видачі завдання 28 жовтня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Термін виконання етапів проекту (роботи)	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1	Робота з літературними джерелами	28.10.19-03.11.19	90	відмінно
2	Робота над розділом 1 «Загальна характеристика Одеської області, міста Одеси та районів Одеської області, зокрема Біляївського району»	04.11.19-13.11.19	90	відмінно
3	Робота над розділом 2 «Характеристика стану основних галузей економіки Одеської області та м. Одеси за період 2000-2016 років»	14.11.19-23.11.19	90	відмінно
4	Рубіжна атестація	18.11.19-23.11.19	90	відмінно
5	Робота над розділом 3 «Аналіз загальних показників розвитку економіки Одеської області, в тому числі міста Одеси та районів області, Біляївського району зокрема та оцінка напрямків розвитку»	24.11.19-06.12.19	90	відмінно
6	Оформлення роботи	06.12.19-09.12.19		
7	Здача роботи на кафедру	09.12.19		
8	Перевірка на плагіат	09.12.19-12.12.19		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		90	відмінно

Студент _____
(підпис)Бердишева О.І.
(прізвище та ініціали)Керівник роботи _____
(підпис)Єгорашенко І.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ, МІСТА ОДЕСИ ТА, ЗОКРЕМА БІЛЯЇВСЬКОГО РАЙОНУ	9
1.1 Географічна характеристика області	9
1.2 Адміністративно-територіальна структура	11
1.3 Демографічний стан	12
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ОСНОВНИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА М.ОДЕСИ ЗА ПЕРІОД 2000-2016 РОКІВ	20
2.1 Сільське господарство	21
2.1.1 Деякі показники рослинництва	23
2.1.2 Деякі показники тваринництва	25
2.2 Основні показники будівництва	29
2.3 Співставлення деяких показників стану транспорту в Одеській області, м. Одеса та Біляївському районі	32
2.4 Основні показники розвитку туристичної галузі в Одеській області, м. Одеса та Біляївському районі	39
2.5 Оцінка основних показників сукупного впливу на довкілля на сучасному рівні	45
РОЗДІЛ 3 ВПЛИВ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ, В ТОМУ ЧИСЛІ МІСТА ОДЕСИ ТА ДЕЯКІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ НАСЕЛЕННЯ	53
3.1 Загальний рівень основних індикаторів економічного в Одеській області як база соціального стану населення	53
3.2 Рівень доходів населення	59
3.3 Основні показники зайнятості населення та розвитку підприємництва в Одеській області та місті Одеса	61
3.4 Порівняльна оцінка рівня капітального інвестування в Одеській області та обласному центрі	64
ВИСНОВКИ	67
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77

ВСТУП

В адміністративно-територіальному розподілу Одеська область складається з 26 районів з районними центрами, та міста Одеса, міст обласного підпорядкування Чорноморськ, Теплодар, Южне.

Економіка Одеської області базується на таких галузях, як промислове та сільськогосподарське виробництво, транспорт, будівництво, туризм та інші. Безумовно сталим лідером економіки є місто Одеса, в котрому зосереджені основні промислові, обслуговуючі підприємства, основна маса населення області.

В останні роки з впровадженням ринкових засад в економіці, лібералізації в міграційних процесах, тобто в умовах вільного розвитку економіки на відміну від соціалістичної радянської моделі розвитку з цілим комплексом обмежень в економічному, міграційному відношенні, відмова від обмежень на переміщення та працевлаштування робочої сили надало значного поштовху напрямку розвитку та прискоренню соціально-економічних процесів.

Сталою тенденцією в розвитку на поточному рівні є економічна а не соціальна домінантна розміщення виробничих потужностей, яка веде до виникнення відповідних міграційних процесів, чому сприяє відміна від інституту прописки та застосування інституту реєстрації, тобто домінуванням в питомій вазі економічних а не адміністративних факторів.

У всьому світі вже давно відзначили факт виникнення міських суперагломерацій в яких накопичується основна кількість виробничих потужностей та населення на відміну від периферійних районів, в яких практично відсутній розвиток виробництва та відповідно спостерігається відтік населення, зменшення податкової бази тобто стагнація.

Такий характер розвитку з одного боку забезпечує зниження невиробничих витрат за рахунок розвитку логістичного фактору, тобто більшу ефективність суспільного виробництва а з другого боку приводить до соціально-економічної стагнації периферійних районів.

в тому числі країн пострадянського простору. В світі відомі такі агломерації як Велике Токіо, Велике Мехіко, в яких зосереджені більш як половина населення країни.

На пострадянському просторі відома московська агломерація, де зареєстровані найбільш значні промислові гіганти та видобувничі концерни Російської Федерації, основні виробничі процеси яких здійснюються на віддаленні багатьох тисяч кілометрів від місця реєстрації а управлінські процеси відбуваються в безпосередній близькості від місця розташування органів влади.

Тобто це світова тенденція, яка ще не досягла до свого апогею, очевидно буде продовжуватися і де її межа розвитку невідомо. Безумовно цей процес матиме певні наслідки, передбачити які вкрай складно.

Цей процес торкнувся і Одеської області, в якій випереджаючими темпами зростає виробництво, кількість населення, особливо зайнятого, в місті Одеса на відміну від периферійних районів області, чисельність населення яких неспинно зменшується, видаткова база відповідно також, тобто змінюється загальна соціально-економічна ситуація в області.

Ринковий попит та його регулюючий фактор в останній час привів до певних зрушень в структурі економіки районів області та міст обласного підпорядкування, але відсутність планових системних підходів не дає можливості кардинальних перетворень для прискорення їх розвитку.

Вигідне географічне розташування Одеської області – на роздоріжжі торгівельних шляхів, які зараз є трансєвропейськими транспортними магістралями, наявність та суттєвий розвиток могутнього логістичного потенціалу та промислових потужностей центру області – м. Одеси з одного боку є значним позитивом, тому що транспортні затрати на переміщення товарів порівняно низькі, тобто географічне розташування фактично дозволяє отримувати ренту при експортуванні товарів та продукції, а з другого боку відволікає трудові ресурси з районів області, що в певній мірі не сприяє задоволенню попиту на трудові ресурси в традиційних галузях та фактично

відлякує потенційних інвесторів від інвестування в невеличких селищах, якими є районні центри.

В значній мірі центрами, біля яких гуртуються осередки розвитку є об'єкти транспорту та транспортної інфраструктури.

Економіка та функціонування населення Одеської області базується на цілій низці галузей, але функцією, яка суттєво відрізняє місце Одеської області як в Україні, так і в Європі, а також і в світі є транспортна функція. Вигідне географічне розташування, можливості використання природних водних шляхів – річок Дунаю, Дністра, Дніпра, Південного Бугу, по яких можна потрапити в північну Європу, країни Балтії, північну Азію, Білорусію, Російську Федерацію, Скандинавію виводить транспорт на провідні позиції а визначальною галуззю розвитку економіки на сучасному етапі.

Транспортна галузь забезпечувала, забезпечує і буде забезпечувати значними економічними результатами економіку цього регіону, даватиме поштовх розвитку виробничих можливостей а при відповідному рівні виробничих відносин підносити економіку регіону при будь якому суспільно-політичному ладі, поза межами епох, царств імперій є визначальною для розвитку регіону .

В цьому сенсі важливим є розвиток міст обласного підпорядкування – Чорноморська, Южного, в яких об'єкти транспорту – порти є ключовими містоутворюючими підприємствами та центрами розвитку.

Дещо випав з загальних тенденцій розвитку місто Теплодар, в якому планувалося зведенні атомної електростанції, але в зв'язку зі зростанням екологічних вимог до енергетики будівництво скасоване, а збудована інфраструктура лишається здебільше незатребованою.

Апріорі при оцінці стану економіки, рівня розвитку, демографічної ситуації Одеської області в якості безперечного лідера висувається місто Одеса, як найбільший осередок активності. Натомість сучасні тенденції розвитку, які не завжди керуються планово, як це було в радянський період розвитку, а здебільше відповідно економічній кон'юктурі, ситуативним

розкладам та іншими факторами можуть змінити стале уявленні про баланс між мегаполісом та периферією.

Для виявлення сучасних тенденцій розвитку необхідно провести співставлення по міські агломерації та районах області, міжгалузеві внутрішньогалузеві співставлення, що можливо з використанням даних Держкомстату України, та головного управління статистики в Одеській області.

Важливим питанням є визнання важливості наявності та стану земельних ресурсів як країни так і Одеської області окремо, що є ключовим фактором успішності економічного розвитку на сучасному етапі та в сутності визначають рівень та якість життя населення, і в значній мірі забезпечують економічні результати господарювання.

Разом з тим необхідно дати усвідомлення того, що суспільні відносини визначають рівень виробництва, в тому числі забезпечення інвестиціями, фінансовими ресурсами, що безперечно є фактором підвищення рівня сільськогосподарського виробництва.

Вкрай важливим є раціональне вирішення питання продажу землі, яке має виходити на перший план як найбільш вагомій рушій підвищення сталості сільськогосподарського виробництва.

Метою роботи є аналіз співставлень показників економічного розвитку міста Одеси та районів області.

ВИСНОВКИ

В адміністративно-територіальному розподілу Одеська область складається з 26 районів з районними центрами, та міста Одеса, міст обласного підпорядкування Чорноморськ, Теплодар, Южне.

Економіка Одеської області базується на таких галузях, як промислове та сільськогосподарське виробництво, транспорт, будівництво, туризм та інші. Безумовно сталим лідером економіки є місто Одеса, в котрому зосереджені основні промислові , обслуговуючі підприємства, основна маса населення області.

В останні роки з впровадженням ринкових засад в економіці, лібералізації в міграційних процесах, тобто в умовах вільного розвитку економіки на відміну від соціалістичної радянської моделі розвитку з цілим комплексом обмежень в економічному, міграційному відношенні, відмова від обмежень на переміщення та працевлаштування робочої сили надало значного поштовху напрямку розвитку та прискоренню соціально-економічних процесів.

Сталою тенденцією в розвитку на поточному рівні є економічна а не соціальна домінантна розміщення виробничих потужностей , яка веде до виникнення відповідних міграційних процесів, чому сприяє відміна від інституту прописки та застосування інституту реєстрації , тобто домінуванням в питомій вазі економічних а не адміністративних факторів.

У всьому світі вже давно відзначили факт виникнення міських суперагломерацій в яких накопичується основна кількість виробничих потужностей та населення на відміну від периферійних районів, в яких практично відсутній розвиток виробництва та відповідно спостерігається відтік населення, зменшення податкової бази тобто стагнація.

Такий характер розвитку з одного боку забезпечує зниження невиробничих витрат за рахунок розвитку логістичного фактору, тобто більшу ефективність суспільного виробництва а з другого боку приводить до соціально-економічної стагнації периферійних районів.

Цей процес торкнувся і Одеської області, в якій випереджаючими темпами зростає виробництво, кількість населення, особливо зайнятого, в місті Одеса на відміну від периферійних районів області, чисельність населення яких неспинно зменшується, видаткова база відповідно також, тобто змінюється загальна соціально-економічна ситуація в області.

Апріорі при оцінці стану економіки, рівня розвитку, демографічної ситуації Одеської області в якості безперечного лідера висувається місто Одеса, як найбільший осередок активності.

Для виявлення сучасних тенденцій розвитку необхідно провести співставлення по міській агломерації та районах області, міжгалузеві внутрішньогалузеві співставлення, що можливо з використанням даних Держкомстату України, та головного управління статистики в Одеській області.

Метою роботи є аналіз співставлень показників економічного розвитку міста Одеси та районів області та їх вплив на соціально-економічний стан населення.

Одеська область розташувалася на території Північно-Західного Причорномор'я вздовж берега Чорного моря по довжині 300 км берегової лінії від устя Дунаю до Тилігульського лиману.

Таким чином область має визначну особливість економіко-географічного розташування – сполуку приморського та прикордонного розташування. В Чорному морі безпосередніми сусідами є країни чорноморського басейну - Румунія, Болгарія, Туреччина, Грузія, Російська Федерація.

За адміністративно-територіальним устроєм Одеська область розподіляється на 26 адміністративних районів, 8 об'єднаних територіальних громад, 19 міст (міських рад), з яких 9 відносяться до міст обласного значення, 33 селища міського типу та 1124 сільських населених пункти (сіл та селищ). На кожний квадратний кілометр території припадає майже 72 особи [6].

Для Одеської області для 2016 року загалом характерний процес зменшення кількості населення – природний приріст менше від кількості померлих 7,153 тис.осіб, для м.Одеса – 3,174 тис.осіб.

Очевидно, що в цьому випадку відбувається компенсація за рахунок міграції населення з інших регіонів України та з інших країн.

На період з 2002 року головним для регіону фактором для Одеської області є домінування чисельності населення м. Одеси на рівні не менше ніж 41,7% з наявністю тенденції постійного його збільшення, що на сьогоднішньому рівні становить 42,4% від загальної кількості населення області (Чисельність Біляївського району складає 3,94 % всього населення в Одеській області).

Одеська область є однією з перспективних, з економічної точки зору, областей України за рахунок його природних та трудових ресурсів, зручного геополітичного розташування – близькості до комунікаційних мереж, транспортного забезпечення та наявності унікальних природних комплексів на його території.

Основними творцями економічного добробуту області є промисловість, сільське господарство, транспортна галузь та туризм. Показники їх діяльності визначають соціально-економічний стан населення.

Сільське господарство є одним з найважливіших джерел наповнення бюджету Одеської області. Його економічне становище (таблиця 2.2) характеризується наступним:

- динаміка зростання обсягів сільськогосподарської продукції має різнонаправлені показники як для області так і для окремих адміністративно-територіальних одиниць;
- мають місце значні перепади індексів, що очевидно пояснюється погодними умовами відповідних років а також ціновими перепадами в світовому розрізі.

Будівельна галузь індикаторною, глибокоінтегрованою в економіку і її стан дозволяє визначити стан всієї економіки.

Таким чином, аналіз основних показників будівництва дає змогу провести інтегральну оцінку економічного розвитку країни, регіону.

Основними показниками будівництва є показники зведення житлової площі, головним з яких є загальний рівень обсягів будівництва житлової площі

і не менш важливим – показник зведення житлової площі на 1000 населення (таблиці 2.8-2.9).

Показники введення житлової площі для м. Одеса складають близько 50% від загально введеної житлової площі по області, показники для Біляївського району в середньому складають близько 3%, тобто дещо нижчі від частки кількості населення.

Показник введення житлової площі в обчисленні по показнику на 1000 жителів, тобто показнику забезпеченості, показники для м. Одеса в 1,29 рази вищі ніж показники для всієї області, а показник для Біляївського району складає близько 0,95 від загальнообласного показника.

В цілому це відображення тенденції зростання міського населення, особливо обласного центру, для Біляївського району це означає показник переміщення його жителів до обласного центру.

Транспортна галузь є вкрай важливою для області, становище її роботи визначаються багатьма показниками, з яких для аналізу вибрані наступні - перевезення вантажів та вантажообіг (таблиця 2.17 та 2.18).

Загалом по динаміці та стану вантажоперевезенням та вантажообігу, які є основними наявними показниками для співставлення по транспортній галузі для Одеської області, Біляївського району та м.Одеси необхідно відзначити, наступне:

- показники частки м. Одеса по вантажоперевезенням складають близько 31% від загальних по області, а вантажообігу – близько 38%, по Біляївському районі – відповідно 3,3 та 3,6%;
- абсолютні показники для вантажоперевезень мають негативну тенденцію – в 1,68 для області та 1,26 для Одеси;
- абсолютні показники для вантажообігу мають навпаки – позитивну тенденцію – в 2,63 для області та 4,68 для Одеси;
- те ж саме для Біляївського району має значні коливання – до 10 разів, які з наявними даними важко оцінити, що пов'язано з іншими причинами.

Туризм є інтегральною галуззю та скісно впливає на показники інших галузей народного господарства – таких, як транспорт, підприємства громадського харчування, виробництво продуктів харчування – ці показники враховуються по інших статтях .

Основними показниками розвитку туристичної галузі є тенденції розвитку готельної мережі та мережі лікувально-курортних закладів з лікуванням. Їх показники показують, що :

- кількісне зростання готельної мережі області в 2,4 рази, з яких безпосередньо в м. Одеса зростання становило 6,9 рази;
- частка готельних закладів Одеси сягає майже 65,5% від загальної кількості закладів;
- частка закладів у Біляївському районі не перевищує 2%, тобто вкрай незначна.

Другим важливим показником розвитку є обсяги обслуговування (таблиця 2.15)

Особливості динаміки надання послуг (обслуговування фізичних осіб) за період 2000-2016 роки (таблиця 2.15):

- обсяг обслугованих громадян мережею закладів готельного типу має стійку динаміку зростання по області - 35,1 тис. осіб, при цьому він забезпечений зростанням показника по м. Одеса – 40,2 тис. осіб, тобто фактично зниження обсягу по області на 5,1 тис.;

- частка Біляївського району практично не перевищує 1 %, тобто практично не облікована по причині її незначущості.

Інша тенденція зміни кількості та динаміки зростання місць в лікувально-курортних закладах Одеської області. (таблиці 2.16.)

Необхідно констатувати, що має місце:

- кількісне падіння кількості місць в лікувально-курортних закладів області на 20% від рівня 2000 року при падіння кількості закладів з
- домінування частки кількості закладів м.Одеса – 57% від загальної кількості, при цьому кількість місць в них за період спостережень складає від 58 до 70%;
- частка Біляївського району практично становить 1 заклад.

Необхідно відзначити, що не всі дані спостережень публікуються, але вищенаведеного достатньо, щоб мати надійний аналіз.

В якості загального висновку необхідно визнати домінування частки Одеси, як в готельній мережі, так і в мережі санаторно-курортних закладів.

Фактично необхідно визначити, що територіально основні засоби розміщення готельного типу зосереджені в м. Одеса (152), Овідіопольському районі (24) та Білгород-Дністровському районі (16), в інших населених пунктах або районах їх кількість не перевищує 2-5.

По кількісним мережевим показникам— зростанню кількості місць в області на 3935 відбулося за рахунок їх зростання в м. Одеса – 4254, тобто на периферії їх кількість відповідно зменшилася на 31 місце, що і є напрямком вдосконалення мережі та її місткості.

Таким чином, необхідно відзначити, що центр тяжіння розвитку мережі припадає на м. Одеса, тобто потенціал розвитку області незадіяний.

Рівень розвитку галузей відображається у впливі на довкілля .

Надвисокий тиск отримують земельні, водні ресурси, атмосферне повітря (таблиця 2.17, 2.19).

Загальні закономірності відповідають частці міста в загальному обсязі виробництва , де домінує Одеса. Узагальнені висновки по частці м.Одеса в забрудненні наступні та очевидні:

В результаті аналізу природокористування в Одеській області та Одесі окремо, необхідно зробити наступні висновки:

- частка викидів від підприємств м.Одеса складає в середньому 41,3%,;
- частка викидів від підприємств Біляївського району складає від 0,2 до 2,1 % при середній 0,68%, , тобто в цьому відношенні район екологічно передовий;
- частка скидів недостатньо або неочищених вод складає від підприємств м. Одеса складає 39 % а підприємств Біляївського району 0,35.

Таким чином , аналізуючи вищенаведене необхідно стверджувати , що частка м.Одеса практично обсягах діяльності галузях господарства приблизно

відповідає частці чисельності населення - близько 44%, тобто відсутні суттєві перекоси, а пропорції треба визнати збалансованими.

В третьому розділі проведене порівняльне співставлення я індикаторних макроекономічних показників, таких як обсяг реалізованої продукції, обсяг роздрібною торгівлі, обсяги експортно-імпортних операцій для виявлення їх можливого впливу на соціально-економічне становище населення Одеської області в цілому та м.Одеси.

Для визначення стану економіки району необхідно розглянути загальнообласний стан економіки Одеської області.

Обсяг реалізації продукції підприємствами Одеської області характеризується падінням (в перерахунку в дол. США) - в період з 2010 до 2016 року падіння склало 65,0 % (з 16760,379 млн. дол. США до 10851,824 млн. дол. США), тобто обсяг зменшився майже в 2 рази (табл.3.1).

Обсяг роздрібною торгівлі за період з 2006 по 2016 роки навпаки щорічно зростав з показником 73,06 млн.дол.США/рік, в м.Одеса також відповідно з показником 25,95 млн.дол.США/рік, в Біляївському районі – відповідно з показником 4,85 млн.дол.США/рік (таблиця 3.2.).

Частка роздрібною торгівлі м.Одеса в загальній частці Одеської області знизилася на 5,3 % - зниження відбувалося від показника 60,02 % в 2006 р. до значення 54,7 % в 2016 р, навпаки частка Біляївського району в загальній частці Одеської області зросла до 3,02 % - зростання відбувалося від показника 2,01 % в 2006 р. до значення 3,02 % в 2016 р.

Якщо прийняти до уваги зміни часток м.Одеси то в обласному розрізі частка Одеси знижувалася а Біляївського району зростала.

Експорт в експортозалежній країні має значну вагу як джерело підвищення стану економіки.

В період з 2000 по 2016 роки обсяг експорту товарів в Одеській області щорічно зростав з показником 62053,66 тис. дол.США/рік, в Біляївському районі також відмічалось зростання обсягу експорту товарів з показником 1505,11 тис.дол.США/рік (таблиця 3.3).

Частка обсягу експорту товарів м.Одеса знижалася від показника 60,76% до показника 49,3% в 2000 р. - на 11,4% в 2016 рз к Біляївського району в загальній частці Одеської області зросла до 1,59 % - зростання відбувалося від показника 0,02 % в 2000 р. до значення 1,59% в 2016 р.

Необхідно відзначити, що і в м. Одеса і Біляївському районі за останні роки відмічається динаміка збільшення показників зовнішньої торгівлі, причому обсяги експорту збільшилися майже в 3 рази , по області від 527 до 1520 млн.дол., місту Одеса від 320 до 749 млн.дол, Біляївському району від 110 до 242 млн.дол.

Важливим є те, що частка м.Одеса – змінилася від 60,76% до 49,3 % з тенденцією зниження, тобто експорт області зріс в порівняння з областним центром, що характерно і для Біляївський район – його частка підвищилася від 0,02 до 1,59 %.

Таким чином , обсяги експорту, як база для підвищення соціально-економічного стану населення має стійку тенденцію підвищення.

Що стосується соціально-економічного стану, то показники, наведені в попередньому розділі є індикаторами економічного росту. Як було вказано вище практично всі показники мають стійкі тенденції до зростання, таким чином створюючи базу для підвищення рівня доходів, як населення взагалі, так і кожної людини (таблиця 3.5.).

Необхідно відзначити, що згідно статистичних даних соціально-економічний рівень населення Одеської області постійно зростає, наприклад:

- в гривневому обчисленні середня заробітна плата від рівня 2000 року зросла в 20,4 рази, доходи населення відповідно зросла в 31,6 рази.

Необхідно відзначити, що з урахуванням зміни а курсу долара, результати перераховані відповідно, показали ті ж тенденції, тобто в цьому випадку рівень покращення дещо нижчий, але все одно досить відчутний:

- в доларовому обчисленні середня заробітна плата від рівня 2000 року зросла в 3,4 рази, а валові доходи населення зросли в 6,7 рази.

Таким чином, в будь якого разі пройшло покращення соціально-економічного становища населення Одеської області, що відображається в показниках (таблиці 3.6) номінальної заробітної плати мешканців м.Одеса та Одеської області в порівнянні при цьому рівень номінальної заробітної плати в обласному центрі вище, але ця різниця скорочується.

З другого боку можуть виникати перекося в розвитку цих явищ з різними особливостями в обласному центрі та на периферії.

Прискорене економічне зростання обласного центру в вигляді зростання кількості юридичних осіб, які займаються підприємництвом (таблиця 3.7) може привести до стагнації економічного розвитку і погіршення соціально-економічного становища населення на периферії, що небажане.

Відомості, поміщені в таблиці 3.7 показують, що:

- чисельність юридичних осіб-підприємців в Одеській області зросло до 12 тис одиниць або 19,8%, з них по місту Одеса 10 тис. од. або 27,7%;
- тобто близько 83,3% від зростання приходяться на місто, а на область лише 16,7%.

Таким чином, кількісні показники показують погіршення стану на периферії і стійкій тенденції та концентрації підприємців в обласному центрі.

Найважливішим показником соціально-економічного стану населення є його зайнятість, тобто рівень безробіття та попиту на робочу силу (таблиця 3.8).

В цьому процесі виявилось наступне:

- чисельність зареєстрованих безробітних в Одеській області за 3-х річний період зменшилася на 18%), а попит на робочу силу зріс на 7,%;
- в той же час по місту Одеса це відповідно майже 40%, та 9,6%;
- при цьому число безробітних в Біляївському районі знизилось на 46%, а попит зменшився, а не зріс як в Одесі.

Причиною цього є концентрацією підприємницької діяльності в обласному центрі з переміщенням її від районів та відтоком робочої сили в другі регіони, включно за межі країни.

Капітальні інвестиції – це показник вектору розвитку.

Обсяги капітальних інвестицій в Одеській області щорічно падали з показником 95,53 млн.дол.США/рік, що в м.Одеса показало 75,64 млн.дол.США/рік (табл.3.7), при цьому частка в м.Одеса знизилася з 66,9 до 56,21%, а Біляївського району в загальній частці Одеської області зросла до 2,07 % .

Таким чином, необхідно констатувати стійкий процес зниження рівня капітального інвестування в Одеській області в місті Одеса, як в загальному обсязі так і в обчисленні на одну особу, тобто не має обґрунтування надія на поліпшення соціально-економічного стану населення Одеської області так і м.Одеси через відсутність капітальне інвестування.

Таким чином необхідно констатувати, що детальний аналіз по фізичним показникам деяких галузей, доходам громадян не вказує на наявність великих розбіжностей між Одеської області в цілому і м.Одеса , але скісні показники (кількість підприємців) вказують дещо інше.

Очевидно проходять процеси, які статистичними даними не охоплюються та суттєво міняють якісний характер розвитку.

До цих процесів, вірогідно відноситься постійна або тимчасова трудова міграція громадян за кордон та тіньові явища в економіці.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Географічна енциклопедія України // Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. — К., 2003–2016.
2. Електронний ресурс <http://bilyaivka-rada.odessa.gov.ua/>
3. ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 Будівельна кліматологія. Національний стандарт України. Мінрегіонбуд України. 2011.
4. Дністровське міжрайонне управління водного господарства «Водні ресурси Біляївського району» Електронний ресурс http://dmuvg.at.ua/index/vodni_resursi/0-18
5. ОДА Департамент екології та природних ресурсів «Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2016 році», 2017
6. Статистичний збірник «Паспорт Біляївського району», 2017 р.
7. Регіональна економіка: підручник / Жук М.В. - К.: Академвидав, 2008. - 416 с.
8. Головне управління статистики в Одеській області «Статистичний щорічник Одеської області у 2016 році», Одеса, 2017 р. – 439 с.
9. Веб-сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс]. - Режим доступу - <http://ukrstat.gov.ua/operativ/>
10. Словари и энциклопедии. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mirslovari.com/> / социологический словарь
11. Біляївська районна державна адміністрація « Публічний звіт про підсумки діяльності за 2016 рік голови Біляївської районної державної адміністрації Одеської області Жумаділова Арсена Куатовича», м. Біляївка, 2017 р
12. Геєць В. Соціоекономічна модернізація аграрного сектору України (концептуальні положення)/Геєць В., Юрчишин В., Бородіна О., Прокопа І.; - УДК 338.43.02:332.012.2

13. Програма «Комплексного інноваційного розвитку сільського господарства Біляївського району на 2015-2018 роки», Біляївська РДА, м. Біляївка, 2015 р.
14. Головне управління статистики в Одеській області «Статистичний щорічник Одеської області за 2009 рік», м. Одеса, 2010 р.- 549 с.
15. Головне управління статистики в Одеській області «Статистичний щорічник Одеської області за 2011 рік», м. Одеса, 2012 р. - 538 с.
16. Департамент екології та природних ресурсів «Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2016 році», м. Одеса, 2017 р. , - 216 с.
17. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: Монографія. – К.: КНТЕУ, 2006. – 537 с.
18. Сайт Нижньодністровського національного парку <http://nnpp.org.ua/>
19. Верховна Рада України - Закон від 16.06.1992 № 2456-ХІІ «Про природно-заповідний фонд України»
20. «10 найкращих національних парків України» Електронний ресурс <https://plus.google.com/b/112915477255865222914/>.
21. Програми «Розвитку туризму в Біляївському районі на 2017-2020 роки», Біляївська РДА, м. Біляївка
22. Закон України «Про державну статистику»
23. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. «Бухгалтерський облік», Навчальний посібник. — К. : Центр учбової літератури, 2013. — 688 с.